

The following brochures which are in Nepali give a brief summary of the judiciary and the discuss the condition of court buildings in Nepal.

नेपालका अदालतहरू

सर्वोच्च अदालत	पुनरावेदन अदालत	जिल्ला अदालत
इलाम	इलाम	ताप्लेजुङ्ग, पाँचथर, इलाम, भद्रा
विराटनगर	विराटनगर	मोरङ्ग, सुनसरी
धनकुटा	धनकुटा	संखुवासभा, विँड्युम, विँड्युम, भोजपुर, धनकुटा
राजविराज	राजविराज	सोलुखुम्बु, ओखलढुङ्गा, खोटाङ्ग, उदयपुर, सप्तरी, सिरहा
जनकपुर	जनकपुर	रामेछाप, सर्लाही, महोत्तरी, धनुषा, सिन्धुली
पाटन	पाटन	बोलासभा, सिन्धुपाल्चोक, काभ्रेपलाञ्चोक, भक्तपुर, ललितपुर,
हेटौडा	हेटौडा	काठमाडौं, रसुवा, नुवाकोट, धादिङ्ग,
पोखरा	पोखरा	मकवानपुर, चितवन, पर्सा, बारा, रौतहट,
दुधेश्वर	दुधेश्वर	मनाङ्ग, गोरखा, तनहुँ, लम्जुङ्ग, कास्की, स्याङ्जा
बागलुङ्ग	बागलुङ्ग	गुल्मी, पाल्पा, अर्घाखाँची, नवलपरासी, रुपन्देही, कपिलवस्तु,
बाँके	बाँके	मुस्ताङ्ग, म्याग्दी, पर्वत, बागलुङ्ग,
नेपालगञ्ज	नेपालगञ्ज	रूकुम, रोल्पा, सल्यान, प्युठान, चाँड
सुर्खेत	सुर्खेत	बाँके, बर्दिया
सुनसरी	सुर्खेत	दैलेख, जाजरकोट, सुर्खेत
विपयल	विपयल	डोल्पा, मुगु, हुम्ला, कालिकोट, जुम्ला
महेन्द्रनगर	महेन्द्रनगर	बझाङ्ग, बाजुरा, अछाम, डोटी, कैलाली
		बाँसगढी, बैतडी, डडेल्धुरा, कञ्चनपुर

अदालत भवनहरूको भौतिक अवस्था

अर्था अदालतहरू

विशेष अदालत	विराटनगर, काठमाडौं, पोखरा, नेपालगञ्ज
राजस्व न्यायाधिकरण	
प्रशासनिक अदालत	
श्रम अदालत	
ऋण असुली न्यायाधिकरण	
ऋण असुली पुनरावेदन न्यायाधिकरण	

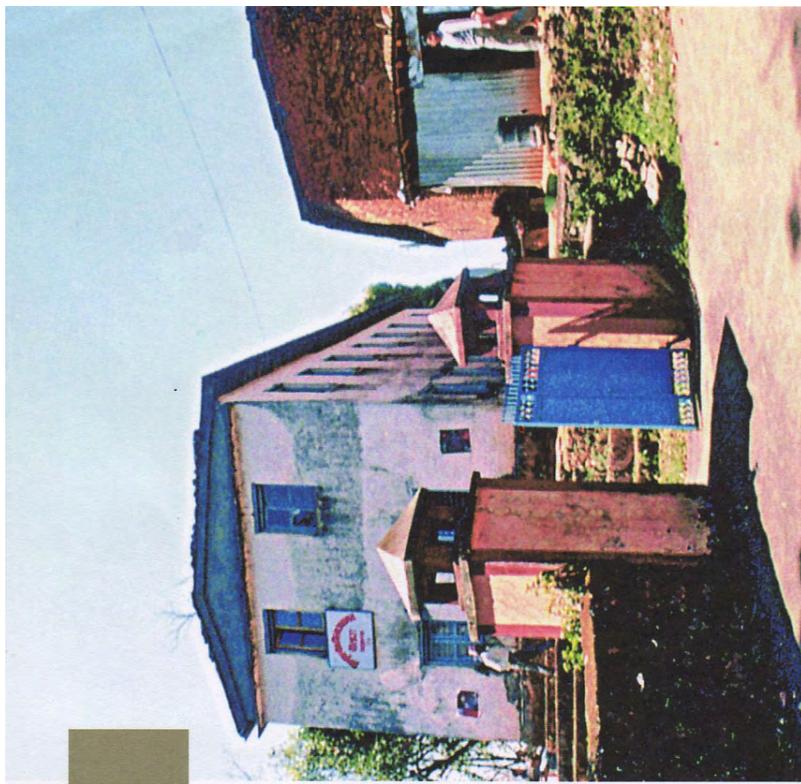
Funded By:

Man Bhevan, Jawalakhel
Lalitpur - 20, Nepal
Rule of Law Project: www.arjal.com.np

संयोजक
सरोजिता अधिकारी
जससुस, काठमाडौं, नेपाल

छिटो, छरितो र सुलभ न्याय पाउनु न्यायिक नैसर्गिक अधिकार हो । ऐन, कानूनको व्याख्या एवं राज्य शक्ति प्रयोग गर्ने अङ्क तथा पदाधिकारीहरूबाट भएका निर्णयहरूको वैधानिकताको परीक्षण न्यायपालिकाबाट हुन्छ । प्रजातान्त्रिक शासन व्यवस्थामा न्यायपालिकालाई प्रजालयको आधारस्तम्भ र जनताको अधिकार प्रचलनको अन्तिम आश्रयस्थलको रूपमा हेरिन्छ ।

न्यायपालिकाको जिम्मेवारी कुशलतापूर्वक निर्वाह गर्न उपयुक्त भौतिक पूर्वाधारको आवश्यकता पनि एउटा महत्वपूर्ण पक्ष हो । तर न्यायपालिकाको लागि राष्ट्रिय बजेटको ०.६ प्रतिशत भन्दा कम बजेट विनियोजन हुने गरेकोबाट पूर्वाधारको व्यवस्था आवश्यकता अनुसार हुन सकेको छैन । हालै तयार भई लागू भएको पाँच वर्षे रणनीतिक योजनाले राष्ट्रिय बजेटको न्यूनतम एक प्रतिशत बजेट तुरुन्त विनियोजन हुनुपर्ने आवश्यकता औल्याएको छ । सरकारी बजेटका अतिरिक्त बाह्य स्रोत साधनको सहयोगबाट पनि न्यायपालिकालाई जनताले अपेक्षा गरे अनुरूप सेवा प्रदान गर्न ठूलो महत्त पुऱ्याउन सक्छ ।

"हिलो न्याय विनु न्याय नदिनु सरह हो"। न्यायशास्त्रको यो उक्ति मार्मिक मात्र होइन यथार्थ पनि हो । सर्वोच्च अदालतमा मात्र २०६१/६२ सम्ममा दुई वर्ष नाघेका मुद्दाहरूको संख्या ७,७०३ रहेको छ । सबै तहका अदालतहरूमा गरी साधारणतया कुल मुद्दाको ५० प्रतिशत मुद्दा एकबाट अर्को बर्षमा सर्ने गरेको छ । सर्वोच्च अदालतकै कुरा गर्ने हो भने २०६१/६२ को शुरूमा मुद्दाको चाप यो अदालतमा करिब २४,००० रहेको छ ।

रणनीतिक योजना

सर्वोच्च अदालतले पहिलो पल्ट न्यायपालिकाको पाँच वर्षे रणनीतिक योजना बनाई लागू गरेको छ । पाँच वर्षे रणनीतिक योजनाको पहिलो वर्ष २०६१/६२ मा सर्वोच्च अदालतमा बढ्दै गएको लगतलाई १६,००० को हाराहारीमा ल्याउन संविधानको प्रावधान न्यायपालिकामा रणनीतिक योजनाले प्रतिबद्धताका साथै जोश र जोरको संचार गराएको छ । साथै, यो वर्ष फर्याटको प्रतिशत गएको नौ बर्षमा सबैभन्दा बढी हुन सकेको छ । वास्तवमा यो वर्ष हता भएको मुद्दा संख्याको २४ प्रतिशत बढी मुद्दा फर्याट भएको छ । पाँच वर्षे भन्दा पुराना करिब १,४०० मुद्दालाई २०६२/६३ को अन्त्यमा १०० मा ओराल्न सार्नको छ । त्यसै गरी पुनरविचन र जिल्ला अदालतहरूमा पनि दुई वर्ष भन्दा पुराना मुद्दा फर्याट गर्ने अभिमान नै शुरू गरिएको छ ।

विकोष अदालतको लगत २०६१/६२ को अन्त्यमा ७३७ रहेकोमा फर्याटको गति बढेको कारण लगतलाई २०६ मा कर्तन सकिने छ । सबै गरी अन्य न्यायाधिकरणहरू, श्रम र प्रवालकीय अदालतहरूमा रहेको लगत १,६०४ बाट २८ प्रतिशत मुद्दा फर्याट भई मुद्दाको लगत १,१४८ हुन आएको छ ।

अदालत भवन

न्यायापालिका मुद्दा छिनाफानो गर्ने एक सरकारी भवन मात्र नभई नागरिकहरूको हकहितको संरक्षण गर्ने स्थल पनि हो । तर यस्तो महत्वपूर्ण सेवा प्रदान गर्ने १०१ वटा अदालतहरू मध्ये १६ वटाको आफ्नो भवन नै छैन भने ६० वर्ष पुरानो जिर्ण भवन समेतबाट काम चलाउनु परेको छ । दयावटा अदालत माडाका घरमा रहेका छन् भने अन्य नौ वटा अदालतहरू अन्य प्रयोजनका लागि बनेका सरकारी भवनहरूमा अवस्थित छन् । चुपला जस्तो अत्यन्त चिसो ठाउँमा खुला आकाश मुनि बसेर काम गर्नुपर्ने अवस्था छ ।

काठमाडौँ जिल्ला अदालत जस्तो ठूलो अदालतमा पुग्नुको राणाकालीन भवनको थोत्रा टहरामा इजलाश राख्नु परेको छ ।

सर्वोच्च अदालत जस्तो मुलुकको शीर्ष अदालतमा सबै न्यायाधीशका लागि छुट्टाछुट्टै क्याम्बर उपलब्ध हुन सकेको छैन । सरकारी सीमित भ्रत साधनबाट सात वटा अदालत भवनहरू मध्ये चार वटा अर्भे निर्माणाधीन अवस्थामा छन् ।

कार्यालय उपकरण तथा फर्निचर

ठूलो संख्यामा सेवाग्राही जम्मा हुने ठाउँ मुद्दा दर्ता, तारिख लिने फाँट, मुद्दा फाँट आदि कोठाहरू अंधार र साँगुरा त छन् नै त्यसमाथि फर्निचरको अभाव पनि उत्तिकै खटाकिन गरेको छ । कतिपय अदालतमा पढाटा टेबुलबाट बुझ्ने जनाले काम चलाउनु परेको छ । फर्निचरको अभावले सेवाग्राहीलाई विपुर्ण सेवा प्रभावकारी हुन सकेको छैन ।

अदालतहरूको जहाँ आफ्ना भवन छन् फर्निचर धेरैजसो थोत्रा छन् । कम्प्युटर, प्रिन्टर, फोटोकपी मेसिन आदि कार्यालय उपकरणको अभाव छ । सबै काम हालले गर्नुपर्छ । चिठ्ठीपत्र, फँसला आदि हालले लेख्नुपर्छ । यी सबै कारणहरूले गर्दा पनि मुद्दा फँसला हुन बढी समय लाग्ने गरेको हो । जहाँ जहाँ कम्प्युटर आदिको ब्यवस्था छ त्यहाँ काम छिटो हुने गरेको र मुद्दा फँसलामा महत्त पुगेको पनि छ । बढी मुद्दा फछ्यौट पनि भएको छ । कार्यालयमा फ्याक्स मेसिनको सहयोगले महत्वपूर्ण जानकारी, रेकर्ड, मुद्दाको फिलसिलामा पठाउनुपर्ने चिठ्ठीपत्र आदि तुरुन्त पठाउन सकिने भएको हुँदा मुद्दाको काम कारवाहीमा छिटोपना आउने भरपराप्ति २०६१/६२ को अन्त्यमा ७५ जिल्ला अदालतहरू मध्ये आठवटामा मात्रै फ्याक्स मेसिनको सुविधा भएकोमा सबै अदालतहरूमा फ्याक्स मेसिन पठाउने कामका थालनी भएको छ ।

आवश्यक मात्रामा कुलर, हिटरको अभावमा कार्यालयमा कामको उत्पादकत्वमा असर पर्ने गरेको छ । म्याद बुझाउन जाने तामेलदारलाई साइकल जस्तो साधारण सवारी साधनको उपयुक्त ब्यवस्था पनि हुन सकेको छैन ।

अदालत अवतन

न्यायपालिका मुद्दा छिनोफानो गर्ने एक सरकारी भवन मात्र नभई नागरिकहरूको हकहितको संरक्षण गर्ने स्थल पनि हो । तर यस्तो महत्वपूर्ण सेवा प्रदान गर्ने १०१ वटा अदालतहरू मध्ये १८ वटाको आफ्नो भवन नै छैन भने ८० वर्ष पुरानो जिर्ण भवन समेतबाट काम चलाउनु परेको छ । त्यसबाट अदालत भाडोका घरमा रहेका छन् भने अन्य नौ वटा अदालतहरू अन्य प्रयोजनका लागि बन्दैका सरकारी भवनहरूमा अवस्थित छन् । जुरम्ला जस्तो अत्यन्त बर्साे ठाउँमा खुला आकाश मुनि बसेर काम गर्नुपर्ने अवस्था छ ।

काठमाडौं जिल्ला अदालत जस्तो ठूलो अदालतमा पुरानो रणकालीन भवनको थोत्रा टहरामा इजलाश राख्नु परेको छ ।

सर्वोच्च अदालत जस्तो मुलुकको शीर्ष अदालतमा सबै न्यायाधीशका लागि छुट्टाछुट्टै च्याम्बर उपलब्ध हुन सकेको छैन । सरकारी सीमित स्रोत साधनबाट साल बटा अदालत भवनहरू मध्ये चार वटा अर्भे निर्माणधिन अवस्थामा छन् ।

कार्यालय उपकरण तथा फर्निचर

ठूलो संख्यामा सेवाग्राही जम्मा हुने ठाउँ मुद्दा दर्ता, तारिख लिने फाट, मुद्दा फाट आदि कोठाहरू अँध्यारो र साँघुरा त छन्, नै त्यसमाथि फर्निचरको अभाव पनि उत्तिकै खटकित्ने गरेको छ । कातिपय अदालतमा पठटा टेबुलबाट दुइतीन जनाले काम चलाउनु परेको छ । फर्निचरको अभावले सेवाग्राहीलाई हितुपर्ने सेवा प्रभावकारी हुन सकेको छैन ।

अदालतहरूको जहाँ आफूना भवन छन् फर्निचर धेरैजसो थोत्रा छन् । कम्प्युटर, प्रिन्टर, फोटोकपी रीक्षण आदि कार्यालय उपकरणको अभाव छ । सबै काम हालले गर्नुपर्छ । विद्युत्, फँसला आदि हालले लेख्नुपर्छ । यी सबै कारणहरूले गर्दा पनि मुद्दा फँसला हुन बढी समय लाग्ने गरेको हो । जहाँ जहाँ कम्प्युटर आदिको ब्यबस्था छ त्यहाँ काम छिटो हुने गरेको र मुद्दा फँसलामा मद्दत पुगेको पनि छ । यही मुद्दा फर्ह्युट पनि भएको छ । कार्यालयमा फ्याक्स मेशिनको सहयोगले महत्वपूर्ण जानकारी, रेकर्ड, मुद्दाको सिलसिलामा पठाउनुपर्ने विद्युत्पत्र आदि तुरुन्त पठाउन सकिने भएको हुँदा मुद्दाको काम कारवाहीमा छिटोपना आउने भएतापनि २०११/१२ को अन्त्यमा ७५ जिल्ला अदालतहरू मध्ये आठवटामा मात्रै फ्याक्स मेशिनको सुविधा भएकोमा सबै अदालतहरूमा फ्याक्स मेशिन पठाउने कामको धालीन भएको छ ।

आवरयक मात्रामा कुलर, हिटरको अभावमा कार्यालयमा कामको उत्पादकत्वमा असर पर्ने गरेको छ । म्याह बुझाउन जाने तामिसारलाई साइकल जस्तो साधारण सवारी साधनको उपयुक्त ब्यबस्था पनि हुन सकेको छैन ।

Second Brochures

अभिलेख

मुद्दाका काम कारवाहीमा समयमै मिसिल उपलब्ध हुनु अत्यन्तै आवश्यक हुन्छ। मिसिलको व्यवस्थापन पनि साधन स्रोतको अभावमा राम्रोसँग हुन सकेको छैन। मुलुकभरि हाल २३,७६,३४४ थान छिनिएका मुद्दाहरूको अभिलेख (Record) मिसिल रहेका छन्। सर्वोच्च अदालतमा मात्रै करिब १,५०,००० थान मिसिल कागजात रहेको छ। सबै मिसिल कम्प्युटरमा दर्ता (Entry) गर्न सकिएको छैन। अन्य केही अदालतहरूमा भर्खरै मात्र कम्प्युटरमा मिसिल दर्ता गर्ने र व्यवस्थित अभिलेखको काम प्रारम्भ भएको छ।

क्षमता विकास

न्यायाधीश तथा न्याय सेवाका अधिकृतहरूको तालिमका लागि राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठानको स्थापना भएको छ। तर छोटो साधन अभावका कारण आवश्यक तालिम सबैलाई दिन सकिएको छैन। सहायकस्तरका कर्मचारीहरूको लागि पनि आवश्यक मात्रामा तालिमको व्यवस्था हुन सकेको छैन।

पुस्तकालय

काठमाण्डौमा एउटा केन्द्रीय कानून पुस्तकालय छ। सर्वोच्च अदालतमा रहेको पुस्तकालयमा अनलाइन सुविधाको अभाव छ। पुनरावेदन तथा जिल्ला अदालतहरू र अन्य न्यायाधिकरण एवं विशेष अदालतहरूमा व्यवस्थित पुस्तकालय छैन। अति आवश्यक सन्दर्भ पुस्तकहरूको समेत व्यवस्था हुन सकेको छैन।

सार्वजनिक सुविधा

अदालत पर्योगकर्ताहरूका लागि प्रतिशालय, चसैना गृह, पिउने पानी, शौचालय, पार्किङस्थल जस्ता सार्वजनिक सुविधाको अभाव छ। अशक्त अपाङ्गहरूको लागि विशेष व्यवस्था गर्न सकिएको छैन।

न्यायपालिकाका चुनौती र आवश्यकता

- रणनीतिक योजना बमोजिम मुद्दाको सालवसाली लगतलाई पचास प्रतिशतमा भर्ने र मुद्दा दर्तादेखि फैसलासम्ममा लाग्ने समय उल्लेख रूपमा कम गर्ने।
- न्यूनतम शैतिक पूर्वाधारको व्यवस्थाका लागि वार्षिक बजेट विनियोजनमा उल्लेख बृद्धि।
- मुद्दाको न्याय र सेवाग्राहीको न्यायमा पहुँच बढाउन अदालतको क्षमता र कार्यक्षमतामा वृद्धि न्याउन कार्यालय उपकरण, फर्निचर र तालिमको आवश्यकता।

अदालत भवनहरूको भौतिक अवस्था

Funded By: NEPAL

 AR Inc.
Rajendra Prasad
Main Bazaar, Jorpati, Lalpur - 20, Nepal
www.arinc.com.np

प्रारम्भ: SARF अदालत
SARF Inc.
Main Bazaar, Jorpati, Lalpur - 20, Nepal
www.sarf.com.np

छिटो, छरितो र सुलभ न्याय पाउनु व्यक्तिको वैसाहिक अधिकार हो। ऐन, कानूनको व्याख्या एवं राज्य शक्ति प्रयोग गर्ने अङ्ग तथा खासिकारीहरूबाट भएका गिण्यहरूको वैधानिकताको परीक्षण न्यायपालिकाबाट हुन्छ। प्रजातान्त्रिक शासन व्यवस्थामा न्यायपालिकालाई प्रजातन्त्रको आधारस्तम्भ र जनताको अधिकार प्रचलनको अन्तिम आश्रयस्थलको रूपमा हेरिन्छ।

न्यायपालिकाको निम्नोवारी कुशलतापूर्वक निर्वाह गर्न उपयुक्त भौतिक पूर्वाधारको आवश्यकता पनि एउटा महत्वपूर्ण पक्ष हो। तर न्यायपालिकाको लागि राष्ट्रिय बजेटको ०.६ प्रतिशत भन्दा कम बजेट विनियोजन हुने गरेकोबाट पूर्वाधारको व्यवस्था आवश्यकता अनुसार हुन सकेको छैन। हालै तयार भई लागू भएको पाँच वर्षे रणनीतिक योजनाले राष्ट्रिय बजेटको न्यूनतम एक प्रतिशत बजेट तुरुन्त विनियोजन हुनुपर्ने आवश्यकता औंल्याएको छ। सरकारी बजेटका अतिरिक्त बाह्य ऋण साधनको सहयोगबाट पनि न्यायपालिकालाई जनताले अपेक्षा गरे अनुसार सेवा प्रदान गर्न ठूलो महत्त्वपूर्ण पक्ष हो।

“ठिलो न्याय दिनु न्याय नदिनु सरह हो”। न्यायशास्त्रको यो उक्ति मार्मिक भाव होइन यथार्थ पनि हो। सर्वोच्च अदालतमा मात्र २०६१/६२ सम्ममा दुई वर्षे नाथका मुद्दाहरूको संख्या ७,७३३ रहेको छ। सबै तर्का अदालतहरूमा गरी साधारणतया कुल मुद्दाको २० प्रतिशत मुद्दा एकबाट अर्को बर्षमा सार्ने गरेको छ। सर्वोच्च अदालतकै कुरा गर्ने हो भने २०६१/६२ को शुरुमा मुद्दाको चाप यो अदालतमा करिब २४,००० रहेको छ।

रणनीतिक योजना

सर्वोच्च अदालतले पहिलो पल्ट न्यायपालिकाको पाँच वर्षे रणनीतिक योजना बनाई लागू गरेको छ। पाँच वर्षे रणनीतिक योजनाको पहिलो वर्ष २०६१/६२ मा सर्वोच्च अदालतमा बढ्दै गएको लगतलाई १६,००० को हाराहारीमा न्याउन सकिनेकोबाट न्यायपालिकामा रणनीतिक योजनाले प्रतिबद्धताका साथै नयाँ जोगा र जोगाको संचार गराएको छ। साथै, यो वर्ष फर्याटको प्रतिशत गएको नौ बर्षमा सबैभन्दा बढी हुन सकेको छ। वाल्तवमा यो वर्ष बर्तन भएको मुद्दा संख्याको २४ प्रतिशत बढी मुद्दा फर्याट भएको छ। पाँच वर्ष भन्दा पुराना करिब १,५०० मुद्दालाई २०६२/६३ को अन्त्यमा १०० मा ओराल्न सकिने भएको छ। त्यसै गरी पुनरावेदन र जिला अदालतहरूमा पनि दुई वर्षे भन्दा पुराना मुद्दा फर्याट गर्ने अभियान नै शुरु गरिएको छ।

विशेष अदालतको लगत २०६१/६२ को अन्त्यमा ७३७ रहेकोमा फर्याटको गति बढेको कारण लगतलाई २०६ मा फर्काउन सकिनेको छ। यसै गरी अन्य न्यायाधिकरणहरू, भ्रम र प्रशासकीय अदालतहरूमा रहेको लगत १,६०४ बाट २८ प्रतिशत मुद्दा फर्याट भई मुद्दाको लगत १,१४८ हुन आएको छ।

अदालत भवन

न्यायपालिका मुद्दा विनियोजन गर्ने एक सरकारी भवन मात्र नभई नागरिकहरूको हकहितको संरक्षण गर्ने स्थल पनि हो। तर यस्तो महत्वपूर्ण सेवा प्रदान गर्ने १०१ वटा अदालतहरू मध्ये १९ वटाको आफ्नो भवन नै छैन भने २० वर्ष पुरानो जिर्ण भवन समेतबाट काम चलाउनु परेको छ। दशवटा अदालत भाडोका घरमा रहेका छन् भने अन्य नौ वटा अदालतहरू अन्य प्रयोजनका लागि बेका सरकारी भवनहरूमा अवस्थित छन्। युष्मा जस्तो अत्यन्त चालो ठाउँमा खुला आकाश मुनि बसेर काम गर्नुपर्ने अवस्था छ।

काठमाडौँ जिल्ला अदालत जस्तो ठूलो अदालतमा पुरानो राणाकालीन भवनको शान्ता टहरामा झन्डो राख्नु परेको छ।

सर्वोच्च अदालत जस्तो मुलुकको शीर्ष अदालतमा सबै न्यायाधीशका लागि छुट्टाछुट्टै च्याम्बर उपलब्ध हुन सकेको छैन। सरकारी सीमित षोत साधनबाट सात वटा अदालत भवनहरू मध्ये चार वटा अर्कै निर्माणार्थिन अवस्थामा छन्।

कार्यालय उपकरण तथा फर्निचर

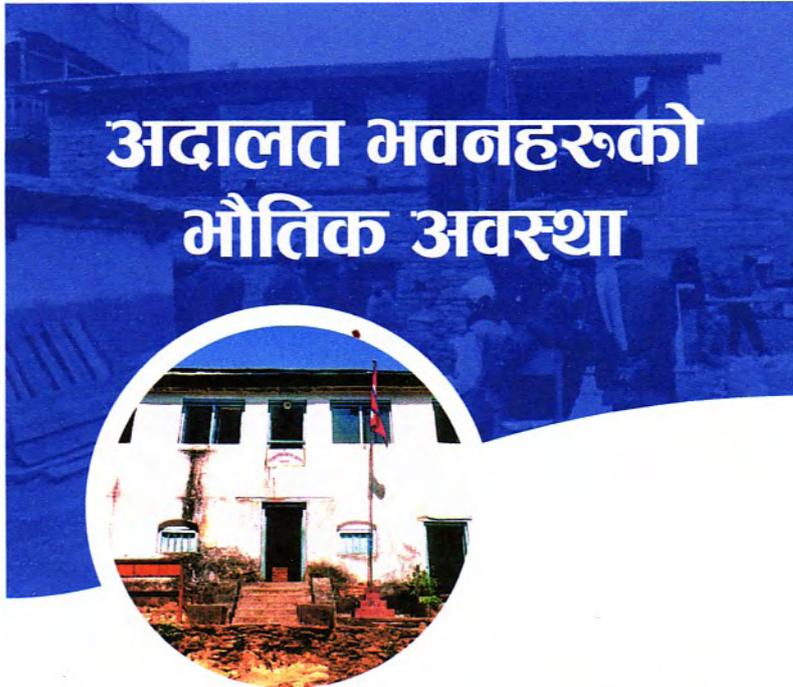
ठूलो संख्यामा सेवाग्राही जम्मा हुने ठाउँ मुद्दा बर्ता, तारिख लिने फाँट, मुद्दा फाँट आदि कोठाहरू अंधार र साँघुरा न छन् नै त्यसमाथि फर्निचरको अभाव पनि उत्तिकै खटकिने गरेको छ। कतिपय अदालतमा एउटा टेबुलबाट दुई-तीन जनाले काम चलाउनु परेको छ। फर्निचरको अभावले सेवाग्राहीलाई विनुपर्ने सेवा प्रभावकारी हुन सकेको छैन।

अदालतहरूको जहाँ आफ्ना भवन छन् फर्निचर धेरैजसो थोरै छन्। कम्प्युटर, प्रिन्टर, फोटोकपी मेशिन आदि कार्यालय उपकरणको अभाव छ। सबै काम हातले गर्नुपर्छ। विद्युत्, फँसला आदि हातले लेख्नुपर्छ। यी सबै कारणहरूले गर्दा पनि मुद्दा फँसला हुन बढी समय लाग्ने गरेको हो। जहाँ जहाँ कम्प्युटर अधिको व्यवस्था छ त्यहाँ काम छिटो हुने गरेको र मुद्दा फँसलामा मद्दत पुगेको पनि छ। बढी मुद्दा फर्याट पनि भएको छ। कार्यालयमा फ्याक्स मेशिनको सहयोगले महत्वपूर्ण जानकारी, रेकर्ड, मुद्दाको सिलसिलामा पठाउनुपर्ने विद्युत् आदि तुरन्त पठाउन सकिने भएको हुँदा मुद्दाको काम कारवाहीमा छिटोपना आउने भएतापनि २०६१/६२ को अन्त्यमा ७५ जिल्ला अदालतहरू मध्ये आठवटामा मात्रै फ्याक्स मेशिनको सुविधा भएकोमा सबै अदालतहरूमा फ्याक्स मेशिन पठाउने कामको शालीन भएको छ।

आवश्यक मात्रामा कुलर, हिटरको अभावमा कार्यालयमा कामको उत्पादकत्वमा असर पर्ने गरेको छ। म्याद चुकाउन जाने तामेलेवारलाई साइकल जस्तो साधारण सवारी साधनको उपयुक्त व्यवस्था पनि हुन सकेको छैन।

Flyer to be mailed to agencies, donors, and NGOs advocating for support for increasing the judiciary's share of the national budget.

छिटो, छरितो र सुलभ न्याय पाउनु व्यक्तिको नैसर्गिक अधिकार हो । पञ्जातान्त्रिक शासन व्यवस्थामा न्यायपालिकालाई पञ्जातन्त्रको आधारस्तम्भ र जनताको अधिकार प्रचलनको अन्तिम आश्रयस्थलको रूपमा हेरिन्छ ।

१. जनताको अधिकार प्रचलन र सुलभ न्यायका निमित्त मुलुकभरि जम्मा १०१ वटा अदालतहरू रहेका छन् ।
२. जिल्ला अदालत शुरू तहको अदालत हो । जिल्लामा रहेका ७५ वटा अदालतहरूले गरेका फैसला उपर पुनरावेदन हेर्ने १६ वटा पुनरावेदन अदालतहरू विभिन्न स्थानमा रहेका छन् भने सर्वोच्च अदालत अन्तिम तहको अदालत हो । यस बाहेक विशेष प्रकृतिका मुद्दा हेर्ने अदालतहरू राजधानी र अन्य स्थानहरूमा गरी ८ वटा छन् ।
३. विभिन्न अदालतहरूमध्ये १८ वटाको आफ्नो भवन नै छैन भने १० वटा भाडाका साँघुरा घरहरूमा रहेका छन् ।
४. सबै अदालतहरूमा जम्मा मुद्दाको लगत वार्षिक एक लाख भन्दा केही बढी रहने गरेको छ । गत पाँच वर्षमा जिल्ला र पुनरावेदन तहमा सरदर ५६ प्रतिशत मुद्दा अर्थात् प्रत्येक वर्ष ५२,००० मुद्दा फछ्यौट हुने गरेको छ ।
५. सबैभन्दा बढी मुद्दाको चाप सर्वोच्च अदालतमा छ । सर्वोच्च अदालतमा मात्र मुलुकभरि रहने गरेको लगतको एक चौथाई मुद्दा रहने गरेको छ ।
६. मुद्दा संख्याको तुलनामा फछ्यौट कम हुने गरेको कारण छिटो छरितो न्याय प्रदान गर्न सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्यले २०६२ देखि न्यायपालिकामा पाँच वर्षे योजना शुरू भएको छ ।